IL-KISBIET MIT-TAGĦLIM TAL-ĦILIET
TAL-MALTI
LIVELL 7 - IT-TMIEN SENA
ROTTA 1

	It-taħdit fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura.
1	Nagħmel it-talbiet u l-mistoqsijiet tiegħi biex nikseb tagħrif li m'iniex midħla tiegħu billi nuża lingwaġġ formali, edukat u pulit, skont reġistri xierqa, f'kuntesti differenti.
2	Nagħmel preżentazzjonijiet orali li jistgħu jkunu bl-għajnuna ta' mezzi teknoloġiċi, drama, kant jew arti espressiva, fuq suġġetti speċifiċi mhux tal-għażla tiegħi wara li nkun fittixt u rriċerkajt fuqhom.
3	Nitkellem fuq l-iżvilupp tal-plott, il-karattri ewlenin u sekondarji, u l-ambjent tal-istess plott billi npoġġi lili nnifsi flok xi karattru/i u nfisser dak li nħoss/ngħid/nagħmel kieku kont fl-istess sitwazzjoni.
4	Nagħti kontribut relevanti f'diskussjoni billi nintervjeni fil-mument propizju u ninqeda b'ġesti bl-idejn u/jew il-kuntatt tal-għajnejn, bi kliem u frażijiet li jgħinuni norbot il-kontribuzzjoni tiegħi ma' dawk tal-oħrajn.
5	Nispjega dak li nħoss b'ordni u sekwenza filwaqt li nuża strutturi grammatikali korretti u sentenzi sempliċi, komposta u xi drabi anke kumplessa, bl-għajnuna ta' kliem għaqqiedi u konġunzjonijiet.
6	Inħaddem strateġiji varji, fosthom kif infassal mistoqsijiet ċari biex bihom nitlob aktar dettall u niċċara jew nikkonferma dak li nkun smajt bħal ngħidu aħna meta nitlob aktar direzzjonijiet u istruzzjonijiet fuq kif għandi nwettaq biċċa xogħol fil-klassi/id-dar u x'neħtieġ sewwa għal riċerka qasira li nkun irrid nagħmel id-dar.
7	Nagħżel kliem, espressjonijiet u ġesti xierqa biex insostni l-argumenti tiegħi skont l-okkażjoni u l-kunest tad-diskussjoni. B'hekk inwassal il-punt tiegħi b'aktar qawwa biex nikkonvinċi lill-udjenza.
8	Bl-għajnuna tal-għalliem/a, inqabbel il-karatteristiċi ewlenin li jiddistingwu ġeneri differenti ta' testi, letterarji u mhumiex, miktuba u/jew mismugħa, wara li nkun identifikajthom minn qabel.
9	Noħloq u nirrakkonta b'mod animat u b'ġesti stejjer, rakkonti, ħrejjef, ċajt, praspar, simili għal dawk mismugħa/moqrija u nagħmel tibdil li jogħġobni fl-iżvilupp tal-ġrajja, fl-ambjent, u l-karattri.

	Is-smigħ fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura.
1	Nifhem u nwieġeb għamliet differenti ta’ mistoqsijiet li jsiruli fuq firxa ta’ suġġetti, f’kuntesti u sitwazzjonijiet differenti.
2	Nagħraf tonijiet, vuċijiet u ġesti differenti mħaddma fil-ħajja ta’ kuljum *fl-irrakkontar ta’ stejjer, qari ta’ poeżiji, reċti, aħbarijiet, diskorsi formali u informali bħat-ton ironiku u sarkastiku.*
3	Insegwi u nifhem reklami filwaqt li nislet u nimmemorizza dettalji importanti minnhom bħal *reklam f’kunċert li se jsir f’Malta, reklam fq prodott ġdid fus-suq, reklam ta’ karozza jew logħba diġitali.*
4	Nisma’ u nsegwi kanzunetti filwaqt li nislet ħsibijieti u sentimenti li jkunu qed iwasslu.
5	Naqbad punti speċifiċi meta xi ħadd jitkellem miegħi jew ma’ oħrajn fi djalogu jew f’diskursata qasira bejn tnejn jew aktar, jew taħdita qasira (formali jew informali).
6	Nifhem ir-rapport u t-tbassir tat-temp li jinkludi l-vokabularju marbut mad-direzzjonijiet tal-boxxla u pożizzjonijiet ġeografiċi bħal meta nisma’ li Malta tinsab fin-Nofsinhar tal-Ewropa, Marsaxlokk qiegħed fix-Xlokk ta’ Malta u l-bqija.
7	Nifhem u nirreaġixxi bil-fomm, bil-kitba jew bil-ġesti għal testi li nisma’ fil-ħajja ta’ kuljum u letterarji, u nqabbilhom mal-esperjenzi tiegħi tal-ħajja ta’ kuljum.
8	Nisma’ u nagħraf eżempji ta’ alliterazzjoni, rima, onomatopea, metafori sempliċi, personifikazzjoni u similitudnijiet f’testi mismugħa.

	Il-qari fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim tal-grammatika u l-letteratura.
1	Naqra bis-sens, b'leħen ċar, b'ritmu mexxej u b'kunfidenza, ġeneri differenti ta' kitba ta' bosta kittieba, f'qalbi, waħdi, fis-skiet, għall-gost, quddiem ħaddieħor, ma' oħrajn, ngħidu aħna, poeżiji, novelli, artikli f'gazzetti jew rivisti, stejjer tal-biża', tad-daħk, mistħajla, stejjer ta' vera, bijografiji, u l-bqija.
2	Nifhem dak li naqra, ngħarblu, nifforma opinjoni dwaru u nesprimiha; inwieġeb mistoqsijiet diretti, inferenzjali u miftuħa fuqu; nagħraf jekk kitba tkunx mistħajla jew realistika; nagħraf il-messaġġi li jrid iwassal l-awtur anke dawk impliċiti u kif dawn jolqtu lill-qarrejja; inqabbel dak li naqra mal-esperjenzi tiegħi u ta' ħaddieħor, nirrifletti fuq il-kuntest u ż-żmien li fih saret il-kitba, u l-bqija.
3	Nagħżel x'kitbiet naqra skont il-gosti tiegħi u l-informazzjoni li neħtieġ billi naqra t-titlu, is-sottotitli, il-werrej, il-kapitli, in-numri tal-paġni, it-taqsimiet, ix-xbihat jew l-istampi, il-kepxins, il-qoxra ta' quddiem u ta' wara, l-indiċi, il-kelmtejn tal-bidu, il-messaġġ fuq il-qoxra u l-biblijografija; kull meta mmur infittex xi kotba fil-librerija jew infittex informazzjoni f'enċiklopedija jew infittex informazzjoni f'siti elettroniċi, u l-bqija.
4	Infittex it-tagħrif fuq għadd ta' temi minn sorsi differenti skont il-ħtieġa u l-gosti tiegħi, ngħidu aħna, minn kotba, enċiklopediji, kotba ta' referenza, gazzetti, magażins, fuljetti, l-internet, bijografiji u awtobijografiji, kotba tal-istorja u l-bqija.
5	Nagħraf li f'istruzzjonijiet, direzzjonijiet, preskrizzjonijiet u l-bqija, il-kittieba jinqdew bl-imperattiv u bi kliem li juri direzzjonijiet, fosthom l-avverbji, bħal ngħidu aħna, f'testi bħal riċetti, listi ta' regolamenti, applikazzjonijiet, manwali, logħob diġitali, mappi informattivi, u l-bqija.
6	Jien u naqra nidentifika n-nomi u l-verbi jew l-aġġettivi li jmorru magħhom, mill-kuntest tat-test innifsu.
7	Nagħraf xi jfisser kliem tqil u espressjonijiet li ma nkunx naf jew inbassar tifsirtu mis-sens tas-sentenzi/paragrafu/i, u /jew mill-kuntest billi fost oħrajn inxebbah kliem m'ieħor, ngħidu aħna *bħal muftieħ minn fetaħ, Milied minn twieled, trejqa minn triq, qdif minn qadef*.

Il-kitba fil-ħajja ta' kuljum, it-tħaddim grammatikali fiha u l-letteratura.	
1	Nippjana waħdi l-ideat u norganizzahom billi fost oħrajn ninseġ għanqbuta ta' ħsibijiet, mappa kunċettwali, tpinġija, lista u l-bqija u minnhom infassal abbozzi għal kitbieti skont għanijiet speċifiċi.
2	Inqassam il-kitba tiegħi f'paragrafi ta' qisien differenti skont it-tifsila mitluba mill-ġeneru li nkun qed nikteb u norbothom flimkien biex ikollhom kontinwità, loġika u koerenza.
3	Nikteb kepxins konċiżi għal ritratti jew stampi ta' ġrajjiet u avvenimenti mix-xena mużikali, sportiva, kulturali u ċinematografika, u l-bqija.
4	Nikteb rakkonti fittizji, bħal tal-fantaxjenza, tas-seħer, tal-biża', u l-bqija, ta' bejn 120 u 150 kelma li jkun fihom karattri, ġrajjiet, postijiet u ambjenti.
5	Nikteb il-ġrajjiet tal-ġurnata fi djarju u nesprimi opinjonijiet personali, il-ġudizzji u r-riflessjonijiet tiegħi fuq uħud minnhom.
6	Ninqeda bil-mezzi teknoloġiċi moderni biex nippreżenta kitbieti b'tipi tal-Malti bħal meta nikteb ittra elettronika, nippreżenta proġett u l-bqija.
7	Infassal bil-kitba għadd ta' mistoqsijiet, u jekk meħtieġ it-tweġibiet tagħhom ukoll, biex nużahom għal skopijiet varji waqt intervista *bħal biex niġbor informazzjoni, tagħrif bijografiku, opinjoni, u l-bqija.*
8	Nieħu ħsieb li nikteb jew nittajpja kitbieti b'Malti ħieles mill-iżbalji tas-sintassi, tal-morfoloġija u l-grammatika, tal-ortografija u tal-punteġġjatura u nippreżentahom ċari u puliti.
9	Nikteb testi fattwali, fosthom artikli u rapporti, ta' bejn 120 u 150 kelma, b'tagħrif fuq ngħidu aħna l-ambjent, postijiet, avvenimenti u ġrajjiet.